

Näringsdepartementet
Rättssekretariatet

Ändringar i jaktförordningen när det gäller
beslut om antalet patroner vid björnjakt

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Författningsförslag	4
3	Bakgrund.....	6
4	Reglerna om björnjakt och magasinskapacitet vid björnjakt	7
	EU-rätt	7
	Svensk rätt	7
5	Behörig myndighet att besluta om antalet patroner vid björnjakt och ny grund för sådana beslut	9
6	Konsekvenser.....	11
7	Författningskommentar.....	11

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att länsstyrelsen i det enskilda fallet får medge undantag från förbudet i 10 § andra stycket jaktförordningen (1987:905) att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid jakt efter björn, om länsstyrelsen är den myndighet som beslutar om jakten. Vidare föreslås att det införs en ny grund i jaktförordningen för beslut om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid björnjakt. Det föreslås också att beslut om undantag från detta förbud får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

2 Författningsförslag

Regeringen föreskriver, i fråga om jaktförordningen (1987:905), dels att 15, 15 a och 58 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 15 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning.

Naturvårdsverket får i föreskrifter eller i beslut i det enskilda fallet medge undantag från kravet i 12 a § att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller återges friheten.

Naturvårdsverket får i det enskilda fallet medge undantag från

1. förbudet i 10 § andra stycket att använda vissa jaktmedel och metoder, och

2. kravet i 11 § att fångstredskap ska vara av godkänd typ.

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om de fall då undantag enligt tredje stycket 2 får beviljas.

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om åtling för jakt efter vildsvin vid för ändamålet anordnade åtelplatser för vildsvin (åteljakt).

Naturvårdsverket eller, om beslutet fattas av länsstyrelsen, länsstyrelsen får i det enskilda fallet medge undantag från förbudet att vid jakt använda belysning utöver vad som är tillåtet enligt 14 §, om det är fråga om skyddsjakt, licensjakt eller jakt som avses i 31 § första stycket.

Tredje stycket 1 gäller inte om länsstyrelsen får besluta om undantag enligt 15 a § första stycket 4.

15 a §

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta

1. att ett godkänt bekämpningsmedel som avses i 13 § får användas för att döda fåglar som orsakar allvarliga skador eller olägenheter för människors hälsa,

2. om undantag från förbudet att vid jakt använda belysning utöver vad som är tillåtet enligt 14 §, om det är fråga om annan jakt än som avses i 31 § första stycket,

3. att elektronisk bildförstärkare får användas vid jakt efter vildsvin,

3. att elektronisk bildförstärkare får användas vid jakt efter vildsvin, och

4. om undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket att använda halvautomatiska vapen med magasinskapacitet som överstiger två patroner vid jakt efter björn, om länsstyrelsen är den myndighet som beslutar om jakten.

Om flera län är berörda, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av marken är belägen.

15 c §

I fråga om jakt efter björn får beslut enligt 15 § tredje stycket 1 eller 15 a § första stycket 4, som gäller undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket att använda halvautomatiska vapen med magasin kapacitet som överstiger två patroner, också meddelas om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och

3. undantaget är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

58 §

I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Följande beslut enligt denna förordning får inte överklagas:

1. Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende,
2. länsstyrelsens beslut enligt 4 § om beslutet avser annat än registrering av kronhjortsområde,
3. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 9 § andra eller tredje stycket,
4. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 15 §, 4. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 15 §, om beslutet avser något annat än undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket att använda halvautomatiska vapen med magasin kapacitet som överstiger två patroner vid jakt efter björn,
5. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 21 § andra stycket,
6. Naturvårdsverkets beslut enligt 24 a §,
7. Polismyndighetens beslut enligt 30 §,
8. Naturvårdsverkets beslut enligt 38 §,
9. Polismyndighetens beslut enligt 40 a § tredje stycket,
10. länsstyrelsens beslut enligt 47 § första stycket, och
11. länsstyrelsens beslut enligt 52 d §.

Andra beslut av länsstyrelsen än de som anges i 1–3 nedan får överklagas. Andra beslut av länsstyrelsen än de som anges i 1–4 nedan får överklagas.

klagas till Naturvårdsverket: 1. beslut som anges i andra stycket, 2. beslut om avgift enligt 52 b och 52 c §§, <i>och</i> 3. beslut om jakt efter vilda fåglar eller beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo eller annan art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845).	klagas till Naturvårdsverket: 2. beslut om avgift enligt 52 b och 52 c §§, 3. beslut om jakt efter vilda fåglar eller beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo eller annan art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845), <i>och</i> 4. länsstyrelsens beslut enligt 15 a § första stycket 4.
---	---

Andra beslut av Polismyndigheten än de som anges i andra stycket får överklagas till länsstyrelsen.

3 Bakgrund

Svenska Jägareförbundet har begärt ändring av jaktförordningen och anför att det, som det får förstås, som huvudregel bör vara tillåtet att använda halvautomatiska vapen med magasinskapacitet på högst fem patroner vid jakt efter björn. Som skäl för begäran har förbundet anförts i huvudsak följande. Vid jakt efter björn är det som huvudregel förbjudet att använda halv- eller helautomatiska vapen med magasinskapacitet som överstiger två patroner. För däggdjur som inte omfattas av rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) tillåts dock magasin som kan laddas med högst fem patroner. En jägare som jagar älg med halvautomatiskt kulgevär måste därför byta magasin om en björn kommer i pass och är lovlig. Förutom att ett magasinbyte är svårt rent praktiskt så är björnen ett potentiellt farligt vilt och om det första skottet inte är direkt dödande så kan björnen gå till angrepp. Ett sådant angrepp sker mycket snabbt och en springande björn har en hastighet på ca 45 km/h och en träffyta ungefär så stor som en tennisboll. Ett sådant litet rörligt föremål är mycket svårt att träffa och flera skott kan därför behöva avlossas under kort tid för att med säkerhet kunna träffa björnen. Ett misslyckande kan leda till allvarliga kroppsskador för jägaren om björnen lyckas anfalla. Förbundet uppskattar att det i 5–10 fall per år förekommer incidenter mellan jägare och björn, dvs. att björnen kommer för nära jägaren. Jägarna upplever en otrygghet och vill ha möjlighet att använda vapen med högst fem patroner i magasinet för det fall att det uppstår en situation då jägaren tvingas avlossa flera skott mot björnen. Det är således en säkerhetsfråga att kunna använda magasin som kan laddas med mer än två patroner. I normalfallet ska det dock räcka med högst två skott i magasinet för att fälla en björn.

4 Reglerna om björnjakt och magasinskapacitet vid björnjakt

EU-rätt

Art- och habitatdirektivet

Syftet med art- och habitatdirektivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter inom EU. Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos bl.a. vilda djur.

Arter som är upptagna i bilaga 4 a till direktivet, bl.a. björn, är strikt skyddade. Det innebär att arterna som huvudregel inte avsiktligt får fångas eller dödas i naturen (artikel 12).

Av artikel 15 framgår att medlemsstaterna ska förbjuda användning av alla icke-selektiva metoder som lokalt kan medföra att populationer av en art i bilaga 4 a försvinner eller utsätts för en allvarlig störning, särskilt användning av de metoder för fångst och dödande som finns angivna i bilaga 6 a till direktivet. De icke-selektiva medel som nämns i bilagan är bl.a. halv- eller helautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner.

Direktivet tillåter dock att medlemsstaterna gör undantag från huvudregeln att vissa arter inte avsiktligt får dödas och förbudet mot att jaga med halv- eller helautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner. Förutsättningarna för att få göra undantag från skyddskraven framgår av artikel 16. Generellt gäller att undantag endast får göras 1) om det inte finns någon annan lämplig lösning och 2) om undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. Därutöver måste någon av de angivna anledningarna som räknas upp i artikel 16.1 punkterna a–e föreligga. Undantag får bl.a. göras för att undvika allvarlig skada på boskap (punkt b) och för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de strikt skyddade arterna i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga myndigheterna (punkt e). Med ”insamling” i direktivets mening avses bl.a. jakt.

Svensk rätt

Jakt efter björn

Jakt efter björn får bedrivas i form av skydds jakt eller licensjakt. Beslut om skydds jakt efter bl.a. björn får enligt 23 a § jaktförordningen fattas om det inte finns någon annan lämplig lösning, jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och något av de skäl som anges i paragrafen är uppfyllt. Ett skäl för skydds jakt är att jakten behövs av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse. Ett annat skäl är att jakten behövs för att

förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. De skäl som kan ligga till grund för beslut om skydds jakt efter björn enligt 23 a § jaktförordningen har sin grund i artikel 16.1 a-c i art- och habitatdirektivet.

Förutsättningarna för att licensjakt efter bl.a. björn ska kunna tillåtas är enligt 23 c § jaktförordningen att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Jaktförordningens bestämmelse om förutsättningarna för licensjakt efter björn har sin grund i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet, även om bestämmelsen inte helt överensstämmer med ordalydelsen i direktivet.

Enligt 23 b och 23 d §§ jaktförordningen är det Naturvårdsverket som får besluta om skydds jakt och licensjakt efter bl.a. björn, om förutsättningarna för jakt är uppfyllda. Av 24 a § första stycket framgår dock att Naturvårdsverket får besluta att överlämna till länsstyrelsen att besluta om skydds jakt efter bl.a. björn. Av bestämmelsens andra stycke framgår vidare att Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde enligt 2 § förordningen (2009:1263) att besluta om licensjakt efter bl.a. björn, under förutsättning att antalet förnygringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 § samma förordning.

Naturvårdsverket har delegerat möjligheten att besluta om skydds jakt efter björn till samtliga länsstyrelser i Sverige utom Länsstyrelsen i Gotlands län. Vidare har Naturvårdsverket överlämnat till länsstyrelserna i det norra och mellersta rovdjursförvaltningsområdet att besluta om licensjakt efter björn.

Med hänsyn till antalet björnar och björnens utbredningsområde i Sverige anses björn ha gynnsam bevarandestatus. År 2016 beslutades det om licensjakt efter totalt 219 björnar i länen Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna och Gävleborg.

Antal patroner vid jakt efter björn

Av 10 § första stycket jaktförordningen framgår att vid jakt får endast sådana vapen och andra jaktmedel användas som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver. Enligt bestämmelsens andra stycke är det vid jakt efter björn och andra arter som omfattas av art- och habitatdirektivet förbjudet att använda medel eller metoder som anges i bilaga 5 till förordningen. Av bilaga 5 framgår att det är förbjudet att använda halv- eller helautomatiska vapen med magasinskapacitet som överstiger två patroner. Det aktuella förbudet i jaktförordningen är ett genomförande av förbudet i artikel 15 och bilaga 6 a i art- och habitatdirektivet. I Sverige får jakt inte bedrivas med helautomatiska vapen, vilket innebär att förbudet i bilaga 5 i jaktförordningen i praktiken gäller halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner. För djur som inte omfattas av direktivet, t.ex. älg och rådjur, gäller inte denna begränsning. Dessa djur får jagas med en magasinskapacitet på högst fem patroner.

Enligt 15 § tredje stycket jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om undantag från förbudet i 10 § andra stycket och bilaga 5 att använda vissa jaktmedel och metoder.

Förutsättningarna för att Naturvårdsverket ska få besluta om sådant undantag är enligt 15 b § jaktförordningen att det inte finns någon annan lämplig lösning, att upprätthållandet av artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras och att beslutet behövs av något sådant skäl som anges i 23 a § eller 31 § jaktförordningen. De skäl som anges i 23 a § jaktförordningen är skälen för att besluta om skydds jakt efter stora rovdjur, se ovan. De skäl som anges i 31 § jaktförordningen är jakt som behövs för forsknings- eller utbildningsändamål, för återinplantering eller återinförande av en art eller som behövs för att tillgodose viltförvaltningen.

Naturvårdsverket får enligt 15 § jaktförordningen meddela föreskrifter om användning av andra jaktmedel än vad som följer av förordningen. I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt, NFS 2002:18, senast ändrade genom NFS 2013:14, finns föreskrifter om jaktmedel. Föreskrifterna innehåller inte några bestämmelser som skiljer sig från jaktförordningen när det gäller antalet patroner i magasinet vid jakt efter björn.

5 Behörig myndighet att besluta om antalet patroner vid björnjakt och ny grund för sådana beslut

Promemorians förslag: Länsstyrelsen får i det enskilda fallet medge undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid björnjakt, om länsstyrelsen är den myndighet som beslutar om jakten.

Det införs en ny grund för beslut om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid jakt efter björn. Beslut om undantag får medges om det inte finns någon annan lämplig lösning, om upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras och om undantaget är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Beslut om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid björnjakt får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Skälen för promemorians förslag

Länsstyrelsen får besluta om magasinskapacitet vid björnjakt

I dag är det Naturvårdsverket som beslutar om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner, även i de fall ansvaret för att besluta om skydds-

och licensjakt efter björn har delegerats till länsstyrelsen. Det framstår dock som mer lämpligt att frågor om licens- och skyddsjakt efter björn och frågan om björn får jagas med ett halvautomatiskt vapen som har en magasinskapacitet som överstiger två patroner prövas av samma myndighet. Länsstyrelsen bedöms vara lämplig att pröva frågan om magasinskapacitet vid björnjakt och det är rimligt att förenkla hanteringen och även låta länsstyrelsen bedöma om det finns skäl att jaga björn med fler patroner än vad som följer av huvudregeln. Det föreslås därför att, i de fall länsstyrelsen beslutar om jakt efter björn, länsstyrelsen ska vara ansvarig för frågor om undantag från förbudet att använda vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner. Detta möjliggör t.ex. att länsstyrelsen i ett beslut om licensjakt efter björn även kan bedöma om det finns skäl att besluta att jakten får bedrivas med halvautomatiskt vapen som har en magasinskapacitet som överstiger två patroner.

En ny grund för beslut om magasinskapacitet vid björnjakt

Beslut om undantag från förbjudna medel och metoder har enligt 15 b § jaktförordningen hittills kunnat fattas om det föreligger något sådant skäl som kan motivera beslut om skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen samt skäl som kan motivera jakt enligt 31 § jaktförordningen (bl.a. forskning, utbildning och viltförvaltning). Jaktförordningen medger dock inte att beslut om undantag från förbudet att använda magasin som kan laddas med mer än två patroner medges av skäl som kan motivera beslut om licensjakt enligt 23 c § jaktförordningen. Som framgår ovan medger art- och habitatdirektivet att undantag från förbudet att använda magasin som kan laddas med högst två patroner får beslutas om förutsättningarna i artikel 16.1.e är uppfyllda. Av bestämmelsen framgår att undantag får medges för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 (bl.a. björn) i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna. Det är denna grund i direktivet som tillämpas när länsstyrelsen eller Naturvårdsverket beslutar om licensjakt efter bl.a. björn, och den är genomförd genom 23 c § jaktförordningen. Bestämmelsen som reglerar förutsättningarna för att medge undantag från förbjudna medel och metoder i 15 b § jaktförordningen hänvisar dock inte till förutsättningarna för licensjakt i 23 c §.

Eftersom jakt efter björn får bedrivas i form av skyddsjakt eller licensjakt, är det lämpligt att samma grunder som enligt art- och habitatdirektivet kan motivera jakt också är tillämpliga vid prövningen av om det finns skäl att tillåta att jakten bedrivs med halvautomatiskt vapen som har en magasinskapacitet som överstiger två patroner. Det föreslås därför att jaktförordningen ändras på så sätt att det införs en ny paragraf, 15 c §, som anger att förutsättningarna för licensjakt ska gälla vid myndighetens prövning av om det finns skäl att medge undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid jakt efter björn. Förslaget innebär att myndigheten får besluta om undantag om det är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och undantaget tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Härutöver krävs att de allmänna

förutsättningarna för undantag är uppfyllda, dvs. att det inte finns någon annan lämplig lösning och att ett undantag inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Överklagande

I 58 § jaktförordningen finns bestämmelser om överklagande. Av 58 § andra stycket 4 framgår att Naturvårdsverkets beslut enligt 15 § jaktförordningen, bl.a. beslut om undantag från förbudet att använda vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner, inte får överklagas. Vidare följer det av 58 § andra och tredje styckena att länsstyrelsens beslut, i en fråga som den nu aktuella, inte kan bli föremål för domstolsprövning eftersom huvudregeln är att länsstyrelsens beslut överklagas till Naturvårdsverket och att Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende inte får överklagas. Bedömningen är dock att beslut om undantag från förbudet att använda magasinskapacitet som överstiger två patroner vid björnjakt bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se Högsta förvaltningsdomstolens avgörande, HFD 2015 ref. 79).

6 Konsekvenser

Antalet ansökningar om att få undantag från förbudet att använda vapen med magasinskapacitet som överstiger två patroner är mycket begränsat. Enligt uppgift från Naturvårdsverket har ingen ansökt om undantag sedan år 2011. Eftersom det nu föreslås att det införs en ny grund för beslut om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner vid björnjakt, kan det antas att antalet ärenden om undantag kommer att öka. Det måste dock antas bli fråga om ett begränsat antal ärenden som inte kommer att påverka arbetsbördan för länsstyrelserna eller domstolarna.

7 Författningskommentar

Förslag till förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905)

15 §

Paragrafen har ändrats. Ändringen innebär att Naturvårdsverket inte får besluta om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner, när länsstyrelsen får besluta om sådant undantag enligt 15 a § första stycket 4.

15 a §

Paragrafen har ändrats. Ändringen innebär att det är länsstyrelsen som prövar frågor om undantag från förbudet att använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner, om länsstyrelsen också är den myndighet som beslutar om jakt efter björn.

15 c §

Paragrafen är ny. Av den följer att det här införs en ny grund, utöver vad som gäller enligt 15 b 3 §, för Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut om undantag från förbudet att vid björnjakt använda halvautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner. Naturvårdsverket kan endast besluta om sådana undantag om möjligheten att besluta om jakt efter björn inte har överlämnats till länsstyrelsen. Den nya grunden innebär att myndigheterna får besluta om undantag från förbudet att använda en magasinskapacitet som överstiger två patroner, om det bedöms lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och undantaget tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Denna nya grund för undantag i jaktförordningen är ett genomförande av artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet. För att medge undantag måste även övriga förutsättningar i bestämmelsen vara uppfyllda.

58 §

Paragrafen har ändrats. Ändringen i *andra stycket* innebär att Naturvårdsverkets beslut om undantag i fråga om magasinskapacitet vid björnjakt får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vidare innebär ändringen i *tredje stycket* att länsstyrelsens beslut om sådant undantag får överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol.